04/08/2022

Εκδήλωση μνήμης για την κατεχόμενη Αγκαστίνα και τον ήρωα Θεοχάρη Θεοχάρους

Αυτοκέφαλες Εκκλησίες / Εκκλησία της Κύπρου

Σε μια σεμνή εκδήλωση, που πραγματοποιήθηκε το βράδυ της Τετάρτης, 3 Αυγούστου 2022, ονοματοδοτήθηκαν δυο δρομοι προς τιμή του κατεχόμενου χωριού Αγκαστίνας και του ήρωα του 1974 Θεοχάρη Θεοχάρους.

Η εκδήλωση ξεκίνησε με τρισάγιο στη μνήμη του ήρωα και όλων των ηρώων της κοινότητας, καθώς και δέηση για ανεύρεση των αγνοουμένων από το Θεοφιλέστατο Επίσκοπο Μεσαορίας κ. Γρηγόριο.

Στη συνέχεια, ομιλητές ήταν ο Δήμαρχος Γερίου κ. Νεόφυτος Παπαλαζάρου και η Κοινοτάρχης Αγκαστίνας κ. Αναστασία Γερολέμου.
Ποίημα για την Αγκαστίνα απήγγειλε ο Αγκαστινιώτης ποιητής Ανδρέας Κουκουμάς, ενώ το καλλιτεχνικό μέρος πλαισιώθηκε από το Λούκα Φιλίππου. Το συντονισμό και παρουσίαση της εκδήλωσης είχε η Πολιτιστική Λειτουργός του Δήμου, Ανδρονίκη Χριστοδούλου.
Ο Δήμαρχος επέδωσε πλακέτα μεταθανάτιας τιμής στην οικογένεια του τιμώμενου

ήρωα, καθώς και στην Κοινοτάρχη Αγκαστίνας και στα μελη του Κ.Σ. Αγκαστίνας για την προσπάθεια να κρατήσουν άσβεστη τη μνήμη της κοινότητάς τους.

Αναλυτικά η ομιλία της Κοινοτάρχου Αγκαστίνας κ. Αναστασίας Γερολέμου στην εκδήλωση ονοματοδοσίας των οδών Αγκαστίνας και Θεοχάρη Θεοχάρους στο Γέρι:

Η απόφαση για ονοματοδοσία της οδού αυτής σε Οδό Αγκαστίνας και δίπλα σε Οδό Θεοχάρη Θεοχάρους μόνο βαθιά συγκίνηση μας προκαλεί, γιατί βρίσκουμε συμπαραστάτες στον αγώνα μας, εσάς αγαπητέ Δήμαρχε και αγαπητά μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου Γερίου, και σας ευχαριστούμε μέσα από την ψυχή μας.

Η πινακίδα με την ονομασία Οδός Αγκαστίνας, που σε λίγο όλοι θα μπορούν να δουν περνώντας ή ζώντας εδώ, για εμάς τους Αγκαστινιώτες σημαίνει πολλά.

Γιατί το κατεχόμενο χωρίο μας είναι κομμάτι της ζωής μας και μια πληγή που συνεχώς πονά.

Το ίδιο και η Οδός Θεοχάρη Θεοχάρους, του ήρωά μας, και μέσα από το Θεοχάρη τιμούμε και μακαρίζουμε όλους τους ήρωες μάρτυρες της Αγκαστίνας, που δεν ήταν λίγοι, 22 δικοί μας άνθρωποι.

Αγαπητοί,

θα προσπαθήσω να σας μεταφέρω εικόνες από αυτά που διάβασα, άκουσα και έζησα στην Αγκαστίνα.

Τη χέρσα, σκληρή γη, που δεν μπορεί να καλλιεργηθεί, οι Κύπριοι τη λένε «καυκάλαν», γη σκληρή σαν παξιμάδι, και οι Γάλλοι τη λένε Γκαστίνα και οι

Κύπριοι πρόσθεσαν το Α στην αρχή και το έκαναν Αγκαστίνα.

Αρχικά το όνομα του χωριού ήταν Άγιος Θεράπων προς τιμή του Αγίου, γιατί η παράδοση λέει ότι ο Άγιος το γλύτωσε από την πανούκλα.

Η Αγκαστίνα πρωτοκτίστηκε στα χρόνια των Φράγκων. Η ανθρώπινη παρουσία στην περιοχή Αγκαστίνας μαρτυρείται από τη Μέση και Ύστερη Εποχή του Χαλκού (1900-1050 π.Χ.). Το χωριό κατά τη μεσαιωνική περίοδο ανήκε στη Μεγάλη Κουμανταρία, δηλαδή στο Τάγμα του Αγίου Ιωάννη της Ιερουσαλήμ, που βρισκόταν στην Κύπρο τα μεσαιωνικά χρόνια.

Ο Χρίστος Διάκος στο βιβλίο του γράφει ότι το χωριό επανασυστάθηκε το 17^{ο} αιώνα, όταν μια μικρή ομάδα ανθρώπων, που κατοικούσαν στην περιοχή Χαλόσπιτα, έκτισαν στην περιοχή του παλιού χωριού τους.

Η Αγκαστίνα βρίσκεται δίπλα στον καινούργιο δρόμο Λευκωσίας-Αμμοχώστου, πράγμα που συνέβαλε πολύ στην εύκολη διακίνηση προς τις δύο πόλεις.

Στα βόρεια, ένας ασφαλτωμένος δρόμος τη συνδέει με το Μαραθόβουνο και τη Βιτσάδα, ενώ στα νότια η σύνδεση με τη Μόρα, την Αφάνεια, την Άσσεια και το Στρογγυλό.

Για την αύξηση του πληθυσμού που παρατηρήθηκε τα τελευταία χρόνια πριν από την εισβολή, συνέβαλε περισσότερο η θέση της Αγκαστίνας μεταξύ Λευκωσίας και Αμμοχώστου. Ένα μεγάλο μέρος του οικονομικά ενεργού πληθυσμού του χωριού εργοδοτείτο στις δυο αυτές πόλεις.

Στην Αγκαστίνα υπήρχαν τρεις εκκλησίες: της Αγίας Παρασκευής, η οποία είναι η κεντρική, του Αγίου Θεράποντος, που είναι η κοιμητηριακή και το εξωκλήσι του Αγίου Γεωργίου.

Μετά την τούρκικη εισβολή του 1974, όπως είναι γνωστό, η εκκλησία της Αγίας Παρασκευής λεηλατήθηκε και μετατράπηκε σε τζαμί, το εξωκκλήσι του Αγίου Γεωργίου κατεδαφίστηκε και ο ναός του Αγίου Θεράποντος είναι μισογκρεμισμένος.

Θα γίνουν προσπάθειες αναστήλωσης του Ναού του Αγίου Θεράποντα μέσω της Τεχνικής Επιτροπής για την πολιτιστική κληρονομία.

Στις 27 Ιουλίου 2019, μετά από 45 χρόνια, άνοιξε τις πόρτες του ο Ιερός Ναός της Αγίας Παρασκευής μετά από σχετική άδεια και δέχτηκε εκατοντάδες πιστούς από όλη την ελεύθερη Κύπρο.

Συναισθήματα ανάμεικτα: αξιωθήκαμε έστω και μέσα από αυτές τις συνθήκες να

προσευχηθούμε και να εκκλησιαστούμε στο ναό μας, ο οποίος δεν είναι πλέον τζαμί, έχει τακτοποιηθεί και τοποθετηθήκαν εικόνες, ούτως ώστε να δέχεται τους πιστούς. Πίσω από όλα αυτά συμπαραστάτης μας ο Θεοφιλέστατος Επίσκοπος Μεσαορίας κ. Γρηγόριος.

Στην Αγκαστίνα οι κύριες ασχολίες των κατοίκων ήταν η γεωργία και η κτηνοτροφία. Επαγγέλματα σκληρά, που ήταν αποκλειστικά εξαρτημένα από τις καιρικές συνθήκες, κυρίως από τη βροχόπτωση.

Μια μεγάλη έκταση, γύρω στις 17000 σκάλες, ήταν το έδαφος του χωριού μας που καλλιεργούσαν κυρίως με σιτηρά. Ένα σημαντικό φυτό που καλλιεργείτο στο χωριό μας, ήταν η αρτυσιά. Υπήρξε εποχή που η αρτυσιά έφερνε τόσο εισόδημα στους γεωργούς όσο το σιτάρι και το κριθάρι.

Ο Πηδιάς, ο Γιαλιάς, ο Τρα(γ)όλακκος και η Τσιηκκουριά ήταν οι χείμαρροι οι οποίοι πότιζαν τα χωράφια, όταν οι βροχές ήταν αρκετές, ώστε να τρέξουν οι χείμαρροι αυτοί.

Το 1950 υδρεύτηκε το χωριό από τον κεφαλόβρυσο Κυθρέας. Μέχρι τότε το χωριό υδροδοτείτο από το λάκκο που ονομαζόταν Κολοκόσσιης.

Η Αγκαστίνα είχε επίσης καλούς τεχνίτες, όπως κτίστες, ξυλουργούς, καρεκλοποιούς, πογιατζήδες, κηροποιούς, ράφτες, υποδηματοποιούς, κεραμοποιούς.

Πόλος έλξης για την Αγκαστίνα το 1905 η εγκατάσταση ενός ατμοκίνητου αλευρόμυλου. Μέχρι τότε μόνο υδροκίνητοι αλευρόμυλοι υπήρχαν στην Κύπρο, και στην περιοχή μας είχε μόνο η Κυθρέα.

Το 1946 ιδρύθηκε στην Αγκαστίνα το πρώτο μεγάλο εργοστάσιο τούβλων και το 1963 ιδρύθηκε το δεύτερο.

Η Αγκαστίνα βρισκόταν στη διαδρομή του κυβερνητικού σιδηρόδρομου που λειτουργούσε από το 1905 μέχρι το 1951 και διέθετε κανονικό σταθμό.

Όταν σίγησαν οι ήχοι του τρένου στις 31.12.1951 και μέχρι την τουρκική εισβολή, ο «σιδηροδρομικός σταθμός» χρησιμοποιείτο ως αστυνομικός σταθμός. Η διαδρομή από την Αμμόχωστο στη Λευκωσία διαρκούσε 3 ώρες. Ο σιδηροδρομικός σταθμός ήταν το στέκι, ο τόπος αναφοράς για τους Αγκαστινιώτες.

Ήταν ο περίπατος, η αναψυχή των χωριανών. Κάθε απόγευμα οι νέοι φορούσαν τα καλά τους και πήγαιναν στο σταθμό, όπου κατά τις 3.30 περνούσε το τρένο. Οι θαυμαστές του τρένου περνούσαν τον ελεύθερο χρόνο τους κάτω από τα μεγάλα

δέντρα με τις λίγες καρέκλες που διάθετε το μικρό καφενείο του Ζυμαρά στο σταθμό του τραίνου.

Μικροπωλητές πουλούσαν τα προγεύματά τους, χαλούμι, αυγά, κουλούρια, γλυσταρκές. Ο Λούκας Ζυμαράς έψηνε τα μυρωδάτα σουβλάκια και τις σιεφταλιές του, και το καλοκαίρι στις δόξες τους ήταν τα μυρωδάτα πεπόνια.

Ο τυφλός Γεώργιος Θεράπων, αν και τυφλός, σέρβιρε νερό με την κουκκουμάρα του και λίζα, ήταν μετά το σταθμάρχη το σήμα κατατεθέν του σταθμού.

Τα πρωινά έρχονταν οι εφημερίδες της εποχής, όπου και πωλούνταν στους επιβάτες του τρένου.

Οι γείτονές μας Μαραθοβουνιώτες μας έβγαλαν και το ακόλουθο δίστιχο:

Του Αγκαστινιώτη πρέπει του παστούνι τζιαι ρολόι.

Τζιαί να πη(γ)αίνει στο σταθμό τζαι ας μεν έσιει να τρώει.

Η Αγκαστίνα ήταν από τα λίγα χωριά της Μεσαορίας που διέθετε σχολείο από το 1887 και το οποίο κτίστηκε στην αυλή της εκκλησίας της Αγίας Παρασκευής. Στο σχολείο της Αγκαστίνας φοίτησαν πολλοί αξιόλογοι άνθρωποι που πρόσφεραν στην κοινωνία, τον πολιτισμό και την οικονομία, όπως:

Κώστας Προυσής: από τους πρωτοπόρους σκαπανείς της Κυπριακής διανόησης, του πολιτισμού, της κυπριακής λογοτεχνίας και της λογοτεχνίας του θεάτρου. Στα 100 χρόνια από τη γέννησή του τιμήθηκε από την Αρχιεπισκοπή Κύπρου.

Τάσος Ιορδάνη Κουστουλίδη: σπούδασε στο Διδασκαλικό κολλέγιο και διορίστηκε δάσκαλος. Συνέχισε τις σπουδές του στην Αθήνα και Αγγλία σε θέματα εκπαίδευσης και θεατρικής τέχνης.

Φώτος Φωτιάδης: χαρακτηρίστηκε ως «ο Πατριάρχης του Κυπριακού Επιχειρείν». Με περισσότερες από 40 εταιρείες σε Κύπρο και εξωτερικό, ο Όμιλος Φωτιάδη θεωρείται ένας από τους ηγετικούς επιχειρηματικούς οργανισμούς στη Κύπρο.

Νίκος Παναγιώτου: σπούδασε φιλολογία στην Αθήνα, αναγορεύτηκε διδάκτορας στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και τιμήθηκε με το αριστείο Γραμμάτων το 2005. Διετέλεσε διευθυντής των Πολιτιστικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και διευθυντής του γραφείου του Προέδρου της Δημοκρατίας Γλαύκου Κληρίδη.

Λυκούργος Κάππας: καθηγητής αγγλικής φιλολογίας, διευθυντής και επιθεωρητής στη Μέση Εκπαίδευση, διετέλεσε Υπουργός Παιδείας και Δήμαρχος

Λευκονοίκου (1990-2006).

Κυριάκος Αγκαστινιώτης: Από τους πρωτεργάτες του Συνεργατισμού στην Κύπρο. Σπούδασε στην Αγγλία σε θέματα οικονομίας, πατέρας του Χριστόδουλου Αγκαστινιώτη, Πρόεδρου του ΚΕΒΕ.

Αντώνης Αγκαστινιώτης: διετέλεσε δάσκαλος ως τη θέση του διευθυντή, πατέρας του διακεκριμένου παιδίατρου Μιχάλη Αγκαστινιώτη.

Πέτρος Παπαπολυβίου: Διδάκτωρ Φιλοσοφίας, από τον Ιανουάριο του 2002 διδάσκει στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, όπου σήμερα είναι αναπληρωτής καθηγητής Σύγχρονης Ελληνικής Ιστορίας.

Δρ. Χριστόδουλος Χατζηχριστοδούλου: Βυζαντινολόγος, Διευθυντής του Ιστορικού Αρχείου της Τράπεζας Κύπρου. Υπεύθυνος για τα Μνημεία της Ιεράς Μητροπόλεως Μόρφου.

Αντρέας Κουκουμάς: Σύγχρονος Κύπριος ποιητής και πεζογράφος, γνωστός με το ψευδώνυμο Άντης Κανάκης. Σπούδασε ιστορία και αρχαιολογία στη Μόσχα και υπηρέτησε ως Δήμαρχος Λατσιών από το 1986 μέχρι το 1991.

Χριστόδουλος Αγκαστινιώτης: Με σπουδές στη Διοίκηση Επιχειρήσεων και ειδίκευση στη διαχείριση Επιστημών, ο κ. Αγκαστινιώτης έχει διαγράψει μια επαγγελματική πορεία πλούσια σε ηγετικές θέσεις σε οργανισμούς, επιχειρηματικούς συνδέσμους και εταιρείες. Ο Χριστόδουλος Αγκαστινιώτης βρίσκεται για δεύτερη και τελευταία θητεία στο τιμόνι του Κυπριακού Εμπορικού Βιομηχανικού Επιμελητηρίου.

Γρηγόρης Κίκιλος: δάσκαλος, ασχολήθηκε με τη ζωγραφική.

Μιχάλης Νικολαΐδης: ασχολήθηκε με τη γλυπτική, χάρασσε σε μάρμαρο πρόσωπα Αγίων.

Κυριάκος Καψάλης: διακεκριμένος βιολιστής.

Λούκας Ζυμαράς: μουσικοσυνθέτης, υπηρετεί την παραδοσιακή μουσική του τόπου μας.

Χρίστος Γιάγκου: ηθοποιός, σκηνοθέτης και θιασάρχης του **Θεάτρου Διόνυσος.**

Παντελής Κλείτου: ηθοποιός.

Γιώργος Κουκουμάς: σκηνοθέτης κινηματογράφου και σχεδιαστής φωτισμού.

Η Αγκαστίνα ήταν από τα πρώτα χωριά που ίδρυσαν συνεργατικές εταιρείες και αυτό έγινε το 1919-1920.

Από τις αρχές του αιώνα υπήρχε θεατρική κίνηση στο χωριό με πρωτεργάτη το δάσκαλο Φιλώτα. Από το 1926 αρχίζει τακτική παράσταση θεάτρου σκιών.

Πρωτοπόροι σε θέματα αναψυχής οι αδελφοί Αντρέας (Πέπης) και Αντωνάκης Ζυμαράς, που το 1953 κτίζουν κινηματογράφο με το όνομα Αντιγόνειον και λίγα χρόνια αργότερα κτίζουν το κέντρο Αντιγόνειον.

Αργότερα κτίζεται το κέντρο του Παναγιώτη Νικηφόρου και ο σταθμός βενζίνης των αδελφών Φώτη και Παντελή Χ΄΄Χρυσοστόμου και Γιάννου Γιακουμή.

Στην Αγκαστίνα λειτουργούσαν δυο σωματεία-σύλλογοι, που διενεργούσαν παραστάσεις ερασιτεχνικού θεάτρου και διατηρούσαν ποδοσφαιρικές ομάδες. Επίσης, υπήρχε χορευτικό συγκρότημα (αντρών και γυναικών).

Μετά την προσφυγοποίηση των κατοίκων του χωριού το 1974, λόγω της τουρκικής εισβολής και κατοχής, το 1975 εγκαταστάθηκαν στην Αγκαστίνα Τουρκοκύπριοι που μεταφέρθηκαν από τις ελεύθερες περιοχές και κυρίως από το Πεντάκωμον της επαρχίας Λεμεσού. Αργότερα εγκαταστάθηκαν και έποικοι από τη Μικρά Ασία. Το 1975 οι Τούρκοι μετονόμασαν το χωριό σε Aslankoy (=χωριό των λιονταριών [μεταφορικά, των γενναίων]).

Σήμερα εδώ, στο Δήμο Γερίου, η Αγκαστίνα, ο ήρωας Θεοχάρης Θεοχάρους και οι άλλοι 21 ηρωομάρτυρές της έχουν φωνή και μας φωνάζουν: μη μας λησμονείτε, **είμαστε εδώ**.

Σας ευχαριστώ.